

Discussienota **INSPRAAK en BURGERPARTICIPATIE**  
juni 2019

De D66-fractie biedt de Raad van Bloemendaal deze discussienota aan. De D66-fractie stelt u voor deze nota door te geleiden naar de commissie Bestuur en Middelen met het verzoek een advies uit te brengen ter voorbereiding van bespreking in de Raad.

Inspraak en burgerparticipatie zijn speerpunten van D66. De gemeente is er voor de inwoners en D66 wil dat de inwoners zich betrokken voelen bij de gemeenteraad en goed terecht kunnen bij de gemeente met hun vragen, initiatieven en klachten.

*Samenvatting:*

- *D66 wil dat mogelijkheden van inspraak, beroep en bereikbaarheid van College van B&W op de site van de gemeente duidelijker en toegankelijker aangegeven worden, bijvoorbeeld met een knop en niet via zoekfunctie.*
- *D66 stelt een onderzoek voor naar een eigen ombudsfunctie voor inwoners, naast de formele beroepsmogelijkheden, en als adviesorgaan voor de raad.*
- *D66 is van mening dat de Agendacommissie gemotiveerd inzicht moet geven wanneer een voorstel tot agendering van inwoner(s) niet wordt overgenomen; zo'n voorstel kan dan onderwerp zijn van nadere afweging in presidium of raad.*
- *D66 pleit voor herinvoering van de inspraakmogelijkheid in de raadscommissies van de gemeente Bloemendaal.*
- *D66 is van mening dat er experimenten met verdergaande burgerparticipatie genomen kunnen worden. De voorwaarde is beschikbaarheid van voldoende ambtelijke capaciteit en kwaliteit en een goede organisatie.*

## **A. Vragen**

1. Hoe behouden we – c.q. kunnen we verbeteren - het gevoel dat inwoners van Bloemendaal zich vertegenwoordigd achten in de democratisch gekozen Raad van de gemeente?
2. Vinden inwoners dat hun zienswijze bij besluitvorming in de Raad voldoende wordt gehoord en rechtvaardig meegewogen wordt?
3. Wanneer hebben inwoners van Bloemendaal behoefte om hun mening kenbaar te maken in de commissies van de Raad?
4. Weten inwoners voldoende hoe het systeem in elkaar zit, welke onderwerpen op welk moment aan de orde zijn en hoe en waar ze terecht kunnen met hun initiatieven?
5. Welke mogelijkheid is er voor de inwoners om formeel hun mening ter kennis te brengen aan raadsleden, dit toe te lichten en/of dit in notulen c.q. digitaal te laten registreren?
6. Is het effectief dat inwoners van Bloemendaal hun mening kenbaar kunnen maken in de commissies van de Raad en heeft die mogelijkheid (meer)waarde voor de inwoners?

## **B. Onderscheid maken in:**

1. inbreng over privaat belang<sup>1</sup> dat naar de mening van de inwoner(s) onvoldoende c.q. foutief behandeld wordt door de gemeente;
2. inbreng van inwoner(s) van Bloemendaal over op de agenda van de Raad aan de orde zijnde onderwerpen in een van de commissies;
3. inbreng bij voorbereiding van actuele plannen van de overheid in de interessesfeer van de inwoner(s);
4. inbreng van inwoner(s) van Bloemendaal bij een eigen initiatief voor gebundeld privaat belang c.q. buurtinitiatief;
5. aanhoudende en herhaalde inbreng als uiting van verongelijkt gevoel en/of doorgeslagen "eigen belang".

## **C. Volgens D66 heeft de inwoner behoefte aan:**

- Bescherming van de leefomgeving van de inwoner(s) en algemene voorzieningen die op orde zijn, in overeenstemming met behoeften, inzichten en wensen van de inwoner(s), gericht op welzijn en welvaart;

---

<sup>1</sup> Verschil tussen algemeen belang en direct belanghebbend; de formulering "eigen belang" heeft meestal een negatieve bijklank.

- Goede informatie, degelijke adviezen en transparante besluitvorming in de Raad over activiteiten van de overheid;
- Heldere kaderstelling en afspraken over organisatie van de inspraak en participatie bij voorbereiding van plannen van de overheid die de leefomgeving en/of voorzieningen van inwoners kan beïnvloeden;
- Heldere kaderstelling en afspraken over organisatie van inspraak en participatie bij voorbereiding plannen van particulieren - of gebundeld privaat belang c.q. buurtinitiatief – die de directe leefomgeving en/of voorzieningen kan beïnvloeden;
- Eerlijke, deskundige, rechtvaardige, effectieve en efficiënte behandeling en bijstand bij initiatief van inwoner(s) die publieke regelgeving raken met daarbij een objectieve beroepsmogelijkheid;
- Duidelijke en adequate antwoorden van de gemeente op vragen over alle aspecten waar de gemeente over gaat. Bijvoorbeeld via één service-gericht loket.

#### **D. Raad, college, burgemeester en ombudsfunctie**

De gemeenteraad is het hoogste publieke orgaan in de gemeente. Besluiten in de gemeenteraad zijn leidend voor alle inwoners. De vertegenwoordigende democratie is voor D66 een groot goed dat gekoesterd moet worden. Het betekent ook dat beleid niet in een ivoren toren wordt ontwikkeld, maar sámen met de inwoners die het onderwerp het meest aangaat. Uitgaan van wederzijds vertrouwen en horen wat inwoners beweegt of waar ze mee zitten is een essentiële taak van raadsleden.

Raadslidmaatschap is een balans tussen de plicht om open te staan voor private belangen en de plicht om in de afweging het publieke belang te dienen. Raadsleden - als gekozen volksvertegenwoordigers - handelen met mandaat van de inwoner en besluiten zonder last, rechtvaardig, effectief en efficiënt over de doelen, beleid en financiën voor de gemeenschap.

De Raad stelt de kaders en het College van Burgemeester en Wethouders, met ondersteuning van de ambtelijke organisatie, is het uitvoerende orgaan. De Burgemeester heeft een aantal eigen bevoegdheden.

In het algemeen moet de gemeente zich meer bewust zijn dat het voor een inwoner niet automatisch te begrijpen is hoe het systeem van de gemeentelijke politiek in elkaar steekt. Goede communicatie is essentieel. Van inwoners mag enig begrip verwacht worden voor het feit dat het raadslidmaatschap veel - vrije – tijd kost, dat raadsleden niet vrijgesteld zijn, een bescheiden vergoeding krijgen en in de meeste gevallen naast hun raadslidmaatschap een normale baan hebben.

Er zijn vele mogelijkheden om het directe belang van een inwoner(s) bij de raadsleden (fracties) onder de aandacht te brengen. Raadsleden - van D66 - zijn bereikbaar voor iedereen; met de fractie kan een afspraak gemaakt worden en bij initiatieven zoeken zij actief contact met inwoners. Op de site van de gemeente is aangegeven hoe het college/ de wethouders bereikbaar zijn en hoe bezwaar en beroep op besluiten geregeld zijn.

- **D66 wil dat mogelijkheden van inspraak, beroep en bereikbaarheid van College van B&W op de site van de gemeente duidelijker en toegankelijker aangegeven worden, bijvoorbeeld met een knop en niet via zoekfunctie<sup>2</sup>.**

Goede gesprekken tussen met name college/ambtenaren en inwoners, eventueel een mediation traject, zouden formele beroepsprocedures moeten voorkomen. De formele beroepsmogelijkheid op gemeentelijke besluiten heeft een juridisch karakter met mogelijkheid van beroep op de bestuursrechter. Daarnaast heeft de gemeente een klachtenregeling met jaarlijkse rapportage. Het kan voorkomen dat inwoner(s) zich ondanks deze beroeps- en klachtenregeling of anderszins onheus of onjuist behandeld voelen. Er is dan een mogelijkheid om in beroep te gaan bij de Nationale Ombudsman. D66 pleit er voor om andere gemeenten te polsen over ervaringen met een eigen ombudsfunctie. Het doel is om na te gaan of dit kan bijdragen tot beter begrip en/of nadere overweging, bijvoorbeeld op basis van een rapportage vanuit de ombudsfunctie aan de Raad. Het gaat er ook om bij discussie in de Raad niet te verzeilen in welles-nietes situaties.

- **D66 stelt een onderzoek voor naar een eigen ombudsfunctie voor inwoners, naast de formele beroepsmogelijkheden, en als adviesorgaan voor de raad.**

## **E. Burgerparticipatie**

D66 vertrouwt op de kracht van inwoners en vindt dat er anno 2019 echt gekozen moet worden voor een nieuwe manier van samenspel in termen van samen oppakken en samen doen. Meer in termen van partnerschap van overheid en samenleving en natuurlijk van (regionale) overheden onderling.

Het vormgeven van burgerparticipatie zal van geval tot geval en van situatie tot situatie verschillen. Soms willen inwoners gewoon goede informatie over voorgenomen besluiten, soms, zoals in de ruimtelijke ordening, kan een direct belang van de ene inwoner ten koste gaan van een andere direct belanghebbende. Daarvoor is er regelgeving en waar dat niet voldoet of waar een afweging gemaakt moet worden moet de Raad een oordeel vellen met voor belanghebbenden een beroepsmogelijkheid bij de bestuursrechter.

D66 wil vaker, eerder én betere burgerparticipatie. Burgerparticipatie is méér dan inspraak op een - voorgenomen - besluit van het college voorafgaand aan een raadsbesluit. Het kan ook leiden tot beter begrip tussen inwoners onderling.

Afhankelijk van de kwestie en de fase van de beleidsvorming moeten we kiezen voor de hoogst haalbare vorm van participatie. In een aantal gevallen betekent dat het betrekken van de inwoner(s) bij alle fases van de voorbereiding tot besluitvorming; in het bijzonder bij de afweging van alternatieven, opdat de commissieleden een democratisch gedragen raadsbesluit kunnen voorbereiden. Dus ook in de beginfase, als nog helemaal niet duidelijk is wat de oplossing voor een geconstateerd probleem zou kunnen zijn. En ook in de selectiefase, wanneer er uit verschillende alternatieven gekozen moet worden. Daarbij moet er ruimte zijn voor kritiek en

---

<sup>2</sup> Het gaat om verbetering van communicatie naar inwoner(s) in het algemeen, over vindbaarheid van regelingen, over besluiten B&W vergaderingen, regeling burger aan het woord in relatie tot beeldvormende avonden, etc.

onderzoek naar ingebrachte alternatieven. En tenslotte bij de voorbereiding van de besluitvorming in de Raad, waar de inwoner(s) bij uiteenlopende standpunten in voorkomende gevallen een mogelijkheid tot bemiddeling zou kunnen worden aangeboden. Maar bij bepaalde kwesties is het niet mogelijk om inwoners bij alle fasen te betrekken.

Daarnaast blijft natuurlijk de wettelijke mogelijkheid tot beroep en correctie. D66 is overtuigd dat goed georganiseerde burgerparticipatie leidt tot breder gedragen besluiten en beter bestuur. Immers, wanneer de direct betrokken inwoner(s) van het begin af aan meewerken aan de analyse van een situatie én aan het afwegen van alternatieven over hoe het verder moet, dan kan het niet anders of er ontstaat een breed draagvlak onder de direct betrokkenen voor het resulterende beleid. Wat blijft is dat bij de uiteindelijke besluitvorming over het gemeentelijke beleid in de gemeenteraad - alles afwegende - het publieke belang voor kan gaan boven het private belang(en).

De invoering van "Beeldvormende avonden" in de gemeente Bloemendaal is een voorbeeld met als doel zowel de kennis bij de Raad als de burgerparticipatie te verbeteren. Hierin bestaat de mogelijkheid, ruim voordat er besluitvorming plaatsvindt, een situatie van alle kanten te laten belichten, zodat kennis kan worden ingebracht en alle betrokkenen de kennis verwerven om weloverwogen mee te kunnen werken aan het vervolgtraject. Ook kunnen inwoner(s) zelf een onderwerp aandragen. Wel is het nu zo dat de agendacommissie bepaalt of het geagendeerd wordt en zijn inwoner(s) afhankelijk van goede communicatie door de gemeente over de aankondiging van een onderwerp op een beeldvormende avond. D66 is van mening dat de communicatie over de agenda van de beeldvormende avonden tijdig gepubliceerd moet worden zodat betrokkenen en belangstellenden zich ook tijdig kunnen voor bereiden.

- **D66 is van mening dat de Agendacommissie gemotiveerd inzicht moet geven wanneer een voorstel tot agendering van inwoner(s) niet wordt overgenomen; zo'n voorstel kan dan onderwerp zijn van nadere afweging in presidium of Raad.**

Onderdeel van de Beeldvormende Avonden zijn de `Burger aan het woord`-sessies. Die komen o.a. door gebrekkige communicatie niet helemaal goed uit de verf. Bovendien zijn deze sessies gepaard gegaan met het afschaffen van de inspraakmogelijkheid voor inwoners in de commissievergaderingen. En dat is jammer, want daardoor is een kans gemist om het draagvlak verder te vergroten. Een overweging van D66 daarbij is dat insprekers in de gelegenheid moeten zijn om in een formele vergadering een zienswijze te kunnen geven, zodat die ook genoteerd wordt en in beeld wordt vastgelegd. Ook kan de commissie bij een onderwerp dat door inwoners wordt ingebracht besluiten dat dit meer aandacht verdient en/of beter uitgediept moet worden. D66 is ervan overtuigd, dat de mogelijkheid tot inspreken in commissievergaderingen een onontbeerlijk onderdeel uitmaakt van Burgerparticipatie en nodig is, zowel voorafgaand aan als tijdens het besluitvormingsproces.

- **D66 pleit dan ook voor herinvoering van deze inspraakmogelijkheid in de raadscommissies van de gemeente Bloemendaal.**

Wel moet er een duidelijke regeling komen die het tijdsbeslag vastlegt; de positie van het College

bij inspraak definieert; veelvuldige herhaling voorkomt; en zo meer. De Raad c.q. de commissie kan natuurlijk altijd beslissen tot een speciale vergadering over een specifiek onderwerp waar veel inwoners bij betrokken zijn of waar de Raad zich breed wil laten informeren met een afwijkende regeling.

Bij het verder vormgeven van participatie - bijvoorbeeld in de beginfase van planvorming - kan gedacht worden aan het inzetten van gelote burgerpanels. Na loting, uit de Basisregistratie Personen, wordt een aantal mensen uitgenodigd om mee te denken bij de afweging van alternatieven. Hierdoor kunnen ook de minder mondige inwoners participeren in de beleidsvorming. Om het goed te doen vraagt dit wel een goede organisatie en behoorlijk wat extra ambtelijke capaciteit van voldoende niveau. Dus noodzakelijkerwijs op bescheiden schaal starten met duidelijke opgave. Het inzetten van een geloot panel bij het opstellen van de Omgevingsvisie vindt D66 een goede stap.

- **D66 is van mening dat er experimenten met verdergaande burgerparticipatie genomen kunnen worden. De voorwaarde is beschikbaarheid van voldoende ambtelijke capaciteit en kwaliteit en een goede organisatie.**